

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Ενας σιωπηλός μάρτυρας στη Βασιλίσσης Σοφίας

Την ιστορία του Μεγάρου όπου στεγάζεται η γαλλική πρεσβεία από το 1896 ως σήμερα εξετάζει το βιβλίο της Ελέν Φαρνό

Πρόκειται για ένα από τα ελάχιστα αρχοντικά που αντιστάθηκαν στον αστικό εκσυγχρονισμό. Χτισμένο κάτω από τις πιπιριές κατά την τελευταία δεκαετία του 19ου αιώνα, σε μια περίοδο ακμής της λεωφόρου Κηφισιάς (Βασιλίσσης Σοφίας σήμερα) και σε απευθείας διάλογο με τα παλαιά Ανάκτορα – τη σημερινή Βουλή –, το κτίριο που στεγάζει τη γαλλική πρεσβεία στέκει ως ένας από τους ελάχιστους σιωπηλούς μάρτυρες της αρχιτεκτονικής της οθωμανικής περιόδου στην καρδιά της αισθητικά πολυπρόσωπης Αθήνας.

Το Μέγαρο Μέρλιν-Ντουέ, όπως ονομαζόταν αρχικώς, στη συμβολή της λεωφόρου Βασιλίσσης Σοφίας και της οδού Ακαδημίας, αποτελεί ένα από τα πιο χαρακτηριστικά δείγματα κτιρίων νεοαναγεννησιακού ύφους και νεοκλασικού ρυθμού που ανεγέρθηκαν στην Αθήνα υπό την επιδραση των βαυαρών αρχιτεκτόνων της Σχολής του Μονάχου. Στην ιστορία και στην «ψυχή» αυτού του κτιρίου έσκυψε η σύζυγος του γάλλου πρέσβη (και κάτοικός του από τον Ιούλιο του 2007) κυρία **Ελέν Φαρνό**, υπογράφοντας το βιβλίο «Η Γαλλική Πρεσβεία στην Ελλάδα» (Εκδόσεις Μελίσσα). Πρόκειται για μια έκδοση σε τόνους χαμηλούς: ευθύς εξαρχής ξεκαθαρίζεται ότι δεν στοχεύει στην απόλυτη αντικειμενικότητα ή στην εξάντληση του θέματος. Αντιθέτως «προσφέρει μιαν ανάγνωση με πολλαπλές εισόδους και λειτουργεί ως κάλεσμα, χωρίς επίσημη επίσκεψη και πρωτόκολλο, με στόχο τη βαθύτερη γνωριμία του αναγνώστη με τη γαλλική πρεσβεία στην Αθήνα», όπως διευκρινίζει η συγγραφέας.

Το 1893 ο **Κάρολος Μέρλιν**, γόνος ευπόρης οικογενείας και με διασυνδέσεις με τη βασιλική αυλή, αποφάσισε να οικοδομήσει το δικής του ιδιοκτησίας οικόπεδο στη γωνία των οδών Ακαδημίας και Κηφισιάς. Ως φυσικό επακόλουθο, ανέθεσε το εγχείρημα στον νεαρό αρχιτέκτονα **Αναστάση Μεταξά**, εκπρόσωπο της ίδιας κοινωνικής τάξης, ο οποίος είχε μόλις επιστρέψει

στην Αθήνα έπειτα από σπουδές στη Δρέσδη. Εχοντας σπουδάσει στη σχολή όπου δίδαξε ο **Σέμπερ** και συμβαδίζοντας με τον **Ερνέστο Τσίλερ**, ο Αναστάσης Μεταξάς έδωσε με το Μέγαρο Ντουέ – όπως το ονόμασε ο Μέρλιν – το σημαντικότερο παράδειγμα της αρχιτεκτονικής του εκείνης της περιόδου, ενώ ανάλογες κτιριολογικές διατάξεις παρουσίαζαν και τα άλλα δύο μέγαρα του ίδιου επί της ίδιας λεωφόρου. Ο λόγος για τις κατοικίες του **Χαροκόπου** (το σημερινό Μουσείο Μπενάκη) και του **Ελευθερίου Βενιζέλου** (σημερινή αγγλική πρεσβεία), όπως αναφέρει η καθηγήτρια του ΕΜΠ κυρία **Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη** στο εισαγωγικό

κείμενό της με θέμα την ιστορία της γαλλικής πρεσβείας στην Ελλάδα και την αρχιτεκτονική του συγκεκριμένου κτιρίου.

Το κτίριο ενοικιάστηκε από τη γαλλική πρεσβεία για πρώτη φορά τον Σεπτέμβριο του 1896. Από την πρώτη στιγμή το Μέγαρο φιλοξένησε τόσο τη διπλωματική καγκελαρία όσο και την πρεσβευτική κατοικία σε ένα κεντρικό σημείο το οποίο βιώθηκε διαφορετικά ανάλογα με την εκάστοτε εποχή και τους πρεσβευτές που υπηρέτησαν σε αυτό. Το βέβαιο είναι ότι το κτίριο βρέθηκε πολύ κοντά στα κέντρα λήψης πολιτικών αποφάσεων. Πολλά, ωστόσο, υπήρξαν

Επάνω, το Μέγαρο Μέρλιν-Ντουέ, στο οποίο στεγάζεται από το 1896 η γαλλική πρεσβεία, στη συμβολή της λεωφόρου Βασ. Σοφίας και της οδού Ακαδημίας, σε φωτογραφία του 1910. Αριστερά, η ταπισερί των Γκομπλέν (17ος αιώνας) βασισμένη σε σχέδιο του Ραφαήλ με τίτλο «Η διάβαση της Μιλβίας Γέφυρας», στο Κόκκινο Σαλόνι της πρεσβευτικής κατοικίας

(και εξακολουθούν να υφίστανται) τα προβλήματα που συνδέονται με την ατμοσφαιρική και την ηχητική ρύπανση του χώρου, καθώς και τις δυσκολίες πρόσβασης σε αυτό εξαιτίας διαφόρων εκδηλώσεων και διαδηλώσεων που παραλύουν το κέντρο.

Στην έκδοση, εκτός από την ιστορία και την αρχιτεκτονική του κτιρίου περιέχονται επίσης ενότητες για την περιγραφή των εσωτερικών χώρων του καθώς και για τις μαρτυρίες ενοίκων του: ανάμεσα στα εκατοντάδες πρόσωπα που παρήλασαν από τη γαλλική πρεσβεία περιλαμβάνονται ορισμένες από τις σημαντικότερες προσωπικότητες της ευρωπαϊκής πολιτικής, των γραμμά-

των και των τεχνών του 20ού αιώνα. Για έναν χώρο ιστορικά φορτισμένο όπως αυτός της γαλλικής πρεσβείας καταθέτουν τις μαρτυρίες τους η **Ελένη Αρβελέρ**, ο **Βασίλης Αλεξάκης** και ο **Βασίλης Βασιλικός**. Όλα όσα σχετίζονται με το ιστορικό κτίριο στην καρδιά της Αθήνας «καθιστούν την πρεσβεία της Γαλλίας σημείο συνάντησης όλων όσοι σιμάδωσαν την πολιτιστική, πολιτική αλλά και κοσμική ζωή της Ελλάδας» σημειώνει η κυρία Αρβελέρ, για να καταλήξει ότι το κτίριο αυτό στέκει «μάρτυρας μιας περασμένης εποχής, τότε που ο απέναντι κήπος λεγόταν «βασιλικός» και ήταν ακόμη γεμάτος ανδρόνια».

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΗΜΙΤΟΝΙΑ

Παράξενα και περιέργια I

Τα ψέματα τελείωσαν! Λίγες ώρες απομένουν προτού εκπνεύσει το 2009 και η τελευταία στήλη του έτους είναι αφιερωμένη στα σημαντικότερα παράξενα και περιέργια που συνέβησαν τη χρονιά που μας αποχαιρετά οσονούπω στον ευρύτερο χώρο της λεγόμενης κλασικής μουσικής, έτσι όπως αυτά καταγράφηκαν στις στήλες του διεθνούς τύπου. Αρχής γενομένης από τη... μεγαλοπρεπή πτώση της διακεκριμένης υψιφώνου **Αννας Μαρία Μαρτίνας** – στο παρελθόν την έχουμε δει και στην Αθήνα στο πλευρά του σουπερ-στάρ **Πλάθιντο Ντομίνγκο** – στο πιτ της ορχήστρας στη διάρκεια μιας παράστασης της «Ρούσσελ-

κα», η οποία δόθηκε στη διάσημη Όπερα του Glyndebourne. Η Μαρτίνας «προσγειώθηκε» σε έναν άτυχο βιολοντσέλιστα, αλλά ευτυχώς αμφότεροι απέφυγαν τον τραυματισμό. Το ίδιο πάντως δεν συνέβη με τη διάσημη μεσόφωνο **Τζόις Ντι Ντονάτο**, η οποία τραυματίστηκε κατά τη διάρκεια μιας παράστασης του «Κουρέα της Σεβίλλης» στο Κόβεντ Γκάρντεν του Λονδίνου. Ο σπασμένος αστράγαλος, ωστόσο, δεν κατάφερε να ποήσει την καλλιτέχνη, η οποία συνέχισε την παράσταση σε... αναπηρικό καροτσάκι καταχειροκροτούμενη από το κοινό.

Παράξενα και περιέργια II

Ενα ιδιότυπο στοίχημα με τον εαυ-

τό του φαίνεται πως έβαλε ο ιταλός τενόρος **Μαρτσέλο Μπεντόνι** στην προσπάθειά του να αποδείξει ότι η όπερα μειώνει αποτελεσματικά το στρες. Επιλεκτο κοινό του κάποιες αγελάδες στο Λάνκασερ της Αγγλίας, στις οποίες ο Μπεντόνι τραγούδησε άριες από δημοφιλή έργα του λυρικού ρεπερτορίου. Εκφράζοντας τον ενθουσιασμό του στο τέλος της πρωτότυπης παράστασης, χαρακτήρισε τις αγελάδες

Χωρίς το παντελόνι του πήγε να δώσει συναυλία ο διάσημος ουαλλός βαρύτονος Μπριν Τέρφελ (AP / HANYA CHLALA)

«καταπληκτικό κοινό». Στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού, δύο πολύτιμα βιολιά ξεχάστηκαν με διαφορά λίγων μηνών στο πίσω κάθισμα ενός ταξί της Νέας Υόρκης, αλλά ευτυχώς αμφότερα βρέθηκαν και επιστράφηκαν στους κατόχους τους. Συγκεκριμένα, τον περασμένο Φεβρουάριο ένας βιολονίστας της Φιλαρμονικής Ορχήστρας της Νέας Υόρκης έχασε ένα περίφημο Guarnieri del Gesu του 1727, ενώ τον Αύγουστο ένας Νοτιοκορεάτης έπαθε το ίδιο με ένα ακόμη μεγάλης αξίας βιολί του 18ου αιώνα. Τέλος καλό, όλα καλά.

Παράξενα και περιέργια III

Νοτιοκορεάτης είπα και θυμήθηκα! Τον περασμένο Απρίλιο ο διά-

σημος βαρύτονος **Μπριν Τέρφελ** βγήκε από το δωμάτιο του ξενοδοχείου του στη Σεούλ για να πάει στην αίθουσα όπου επρόκειτο να δώσει συναυλία φορώντας ένα σορτσάκι και ξεχνώντας να πάρει μαζί του το παντελόνι που θα φορούσε στην εκδήλωση! Λίγα μόλις λεπτά προτού βγει στη σκηνή, συνειδητοποίησε τι συνέβη, αλλά ήταν πλέον αργά για να επιστρέψει στο ξενοδοχείο. Την κατάσταση έσωσε ένας νοτιοκορεάτης λάτρης της όπερας, οι διαστάσεις του οποίου ταυτίζονταν με αυτές του Τέρφελ: του δάνεισε το παντελόνι του, η συναυλία δόθηκε κανονικά και η συνέχεια «παίχτηκε» στις σελίδες των εφημερίδων. Άντε και καλή χρονιά!

ΙΣΜΑ Μ. ΤΟΥΛΑΤΟΥ
itoyla@tovima.gr